

Štátny pedagogický ústav, Pluhová 8, 830 00 Bratislava

**CIEĽOVÉ POŽIADAVKY NA VEDOMOSTI A ZRUČNOSTI
MATURANTOV Z EVANJELICKÉHO A. V. NÁBOŽENSTVA**

Bratislava 2008

1. CIEĽ MATURITNEJ SKÚŠKY

Evanjelické a. v. náboženstvo ako voliteľný predmet má žiakom sprostredkovať potrebné vedomosti, zručnosti a spôsobilosti, na základe ktorých vedia vysvetliť a obhájiť svoje životné postoje. Získané vedomosti, ktoré napomáhajú k prehľbovaniu vzťahu s Bohom a ľuďmi, im pomôžu správne sa orientovať v zložitých politických, ekonomických, sociálnych a morálnych situáciách, ako aj v spleti rôznych náboženských a ezoterických prúdov v dnešnej globalizovanej spoločnosti.

V súlade so základným cieľom požiadaviek tento predmet umožňuje žiakom:

- získať základné poznatky z jednotlivých teologických disciplín, ktoré sa prelínajú v jednotlivých tematických celkoch,
- osvojiť si stanoviská, ktoré predkladá cirkev k riešeniu aktuálnych otázok,
- rozvíjať schopnosti diskutovať na otázky z príslušných oblastí a hľadať vhodné riešenia,
- uvádzať tieto konkrétne poznatky a skúsenosti do osobného i apoštolského života.

Cieľom internej časti maturitnej skúšky je overiť stupeň získania konkrétnych poznatkov na základe učebných osnov a ich prepojenia s konkrétnym životom.

Všeobecný cieľ maturitnej skúšky je konkretizovaný štruktúrou čiastkových cieľov formulovaných v troch usporiadaných rovinách, kde sa prechádza od roviny vedomosti a zručnosti cez rovinu aplikácie a analýzy až k rovine syntézy. Pre každú rovinu je typické využitie istých príkazových slov (v texte vyznačené tučným písmom)

A/ Rovina vedomostí a porozumenia

Bude preverovaná pri ústnej skúške. Ide o vedomostnú úroveň žiaka, ktorý si osvojil a porozumel základné pravdy a hodnoty svojho náboženstva a vie ich dať do vzťahu so svojím životom a poznaním v iných oblastiach, pozná ich význam pre svoj život a život v spoločnosti.

Žiaci dokážu na základe svojich vedomostí, napríklad:

1. Pochopiť význam náboženského vzdelávania pre jednotlivca.
Uved'te príklady životných situácií, v ktorých možno využiť náboženské poznatky.
Vysvetlite vieru ako primeraný postoj k Bohu, k životu a k sebe.
2. Vedieť začleniť svoje náboženské presvedčenie do života v modernej spoločnosti, prekonať predsudky voči náboženstvu.
Charakterizujte vzťah medzi biblickým opisom stvorenia sveta a súčasnými poznatkami prírodných vied.
Opíšte detské a naivné predstavy o Bohu a spôsoby, ktorými je možné ich prekonať.
3. Otvoriť sa a pochopiť význam osoby Ježiša Krista ako plnosť zjavenia. **Opíšte** kultúrne a historické prostredie v ktorom žil Ježiš Kristus. **Charakterizujte** význam Ježišovej smrti a zmŕtvychvstania pre kresťanskú vieru.
4. Poznať a porozumieť význam bibliu, nadobudnúť zbehosť v rámci s Bibliou.
Uved'te delenie kníh Starého zákona.
Charakterizujte Biblia z hľadiska literárnych druhov, vzniku a autorstva.
5. Osvojiť si odbornú terminológiu.
Vysvetlite pojem inšpirácia a kánon v Biblii.
Vysvetlite čo je cirkev, sviatosti,...

B/ Rovina aplikácie a analýzy

Preveruje schopnosť správne pochopiť príčiny, dôsledky, podstatné znaky, súvislosti a prejavy jednotlivých skutočností v ich historicko - spoločenskom kontexte a schopnosť aplikácie poznatkov v nových situáciách.

Na tejto úrovni rieši žiak úlohy, v ktorých využíva svoje vedomosti v nových súvislostiach a v kontexte, napríklad:

1. Porovnáva javy, fakty a udalosti.
Porovnajte svetové náboženstvá a nájdite ich spoločné prvky.
2. Vyberá základné znaky faktov, javov a procesov.
Vyberte z Biblie prejavy Ducha Svätého a opíšte jeho pôsobenie.
Vyberte podstatné znaky siekt aplikujte ich na konkrétnu sektu.
3. Určuje príčiny a dôsledky faktov, javov a procesov.
Analyzujte problém eutanázie v súčasnosti.
4. Aplikuje vedomosti z iných predmetov.
Aplikujte vedomosti z prírodných vied a posúďte stvorenie sveta.
Aplikujte poznatky z dejepisu o križiackych výpravách a vysvetlite ich kladnú aj negatívnu stránku
5. interpretuje pramenný materiál.
Uved'te rôznu interpretáciu knihy Veľpieseň.
Vyberte v Biblii rôzne ukážky, ktoré hovoria o postavení žien a interpretujte ich.

C/ Rovina syntézy

Preukáže, do akej miery je žiak schopný na základe analýzy a zovšeobecnenia zaradiť danú problematiku do širších súvislostí a vie vypracovať vlastné projekty, seminárne práce a eseje. Napríklad:

1. Kriticky posúdiť fakty, udalosti, javy a procesy.
Zhodnot'te úlohu Cirkvi pri budovaní svetového pokoja a vychádzajte z aktuálneho diania.
Kriticky posúďte zhubné pôsobenie siekt.
2. Zaujať vlastné stanovisko k problémom a skutočnostiam.
Zaujmite stanovisko k nemanželským voľným zväzkom muža a ženy, v porovnaní s manželstvom.
3. Zhrnúť základné poznatky z jednotlivých teologických disciplín, vedieť ich použiť pri diskusii a odôvodniť svoje tvrdenie.
Diskutuj o práve človeka na život pred narodením a použi pri tom základné poznatky z kresťanskej morálky.
Zhrňte základné znaky sviatostí a odôvodnite ich dôležitosť pre duchovný život.
4. Vedieť navrhnúť a tvorivo pristupovať k riešeniu konkrétnych problémov.
Navrhni riešenie ťažkej situácie pre starého človeka, ktorý sa cíti nepotrebný a opustený a uvažuje o eutanázii.
Navrhnite riešenie problému tradičného a formálneho prežívania kresťanstva.
5. Prezentovať vlastný názor a vedieť ho podložiť dôveryhodnými prameňmi.
(toto je hlavne predmetom samostatnej práce)

6. Prejaviť porozumenie a toleranciu k iným názorom a postojom.
Vyjadrite vlastný postoj k problému, ako prekonať predsudky voči iným náboženstvám.
7. Hľadať zmysel života a utvárať si hodnotový systém.
Zaujmi stanovisko k skutočnosti posmrtného života a jeho vplyvu na vytváranie si hodnotového systému u človeka.
Posúďte vzťah medzi slobodou človeka a závislosťou človeka na Bohu.
8. Chápať nevyhnutnosť zmeny v prístupe k jednotlivým náboženským otázkam a nadčasovosť Božích právd.
Vyjadrite svoju predstavu kresťanstva v budúcnosti.
9. Preniesť vedomosti do zručnosti.
(možnosť vypracovať evanjelizačný projekt) **Zostavte** prípravu pre mladých, ktorí sa pripravujú na konfirmáciu (použite modlitbu, Bibliu, obrazový materiál).
Opíšte svoju skúsenosť, ktorá mala sociálny alebo evanjelizačný charakter.
Zostavte priebeh biblickej hodiny a použite konkrétnu metódu.

2. CIEĽOVÉ POŽIADAVKY NA VEDOMOSTI A ZRUČNOSTI

Cieľové požiadavky na vedomosti a zručnosti maturantov sú rozdelené do troch oblastí, ktoré v sebe zahŕňajú najmä oblasti Biblie, učenia, morálky, religionistiky, antropológie. Sú vytvorené tak, aby obsahovali základné tematické celky z učebných osnov evanjelického náboženstva.

- **Človek hľadá Boha, Boh hľadá človeka**
- **Človek v spoločenstve**
- **Život človeka ako odpoveď na lásku Boha k nám**

2.1 Človek hľadá Boha, Boh hľadá človeka

Obsah

Vysvetlenie základných pojmov kresťanskej antropológie, postavenie človeka v dnešnej spoločnosti, hľadanie odpovedí na základné otázky o identite človeka, potreba Boha, jeho zjavenie a viera, porovnanie chápanie Boha a človeka v iných náboženstvách, Ježiš Kristus ako vrchol zjavenia a prostredník medzi človekom a Bohom, Duch Svätý účinkujúci v Cirkvi.

Požiadavky na vedomosti a zručnosti

2.1.1 Veľkosť a otázky človeka

- Predstaviť človeka z náboženského, sociálneho, psychologického, etického pohľadu.
- Uviesť príklad, čo chýba človeku ak zanedbáva svoj duchovný rozmer.
- Zhodnotiť postavenie človeka v dnešnej spoločnosti.

2.1.2 Božie zjavenie a viera

- Vysvetliť pojem zjavenia a jeho miesto v kresťanstve.
- Opísať nesprávne predstavy Boha a ich vplyv na vieru človeka.
- Uviesť rôzne cesty Boha k ľuďom.
- Vybrať z Biblie predstavu Boha v Starom a Novom zákone.
- Analýzou Nového zákona zdôvodniť vieru v Svätú Trojicu.

- Charakterizovať vzťah medzi biblickým opisom stvorenia sveta a súčasnými poznatkami prírodných vied.
- Zaujať stanovisko k evolúcii.
- Vysvetliť pôvod zla z biblického pohľadu.
- Porovnať dejiny vyvoleného národa vo vzťahu k svetovým dejinám.
- Vybrať základné udalosti z dejín vyvoleného národa a vysvetliť ich kristologické vyvrcholenie.
- Zaujať vlastný postoj k viere v Boha.

2.1.3 Náboženstvá- miesta stretnutia človeka a Boha

- Charakterizovať hlavné svetové náboženstvá – hinduizmus, budhizmus, judaizmus, islam.
- Porovnať pravdy hlásané kresťanstvom a týmito náboženstvami – pojem Boh, dobro a zlo, život po smrti, dôstojnosť človeka, atď.
- Vybrať prvky šíriace sa z jednotlivých náboženstiev do Európy a hľadať príčiny ich prijímania.
- Na základe dokumentov predstaviť postoj katolíckej Cirkvi k týmto náboženstvám.
- Zaujať vlastný postoj k tomu, čo prinášajú tieto náboženstvá a čo prináša kresťanstvo.

2.1.4 Ježiš Kristus- prostredník medzi Bohom a ľuďmi

- Uviesť historické dôkazy o existencii Ježiša Krista.
- Charakterizovať dobu, v ktorej Ježiš Kristus žil (historické, geografické, kultúrne hľadisko),
- Opísať verejné účinkovanie Ježiša Krista.
- Vysvetliť hlavnú tému Ježišovho ohlasovania spätú so skutkami.
- Porovnať názory na Ježiša Krista u jeho súčasníkov a jeho sebachápanie.
- Zdôvodniť úzke prepojenie smrti a zmŕtvychvstania Ježiša.
- Uviesť hlavné vieroučné pravdy o Ježišovi Kristovi.
- Zaujať vlastný postoj k významu viery v Ježiša Krista v dnešnom svete.

2.1.5 Duch Svätý

- Vybrať z Biblie prejavy Ducha Svätého a opísať jeho pôsobenie.
- Vysvetliť symboly a pomenovania Ducha Svätého a jeho pôsobenie v Cirkvi.
- Zdôvodniť význam darov, ovocia a darov Ducha Svätého pre osobný život človeka a spoločenstva.

2.2. Človek v spoločenstve

Obsah

Biblia, sviatosti, cirkev, predobrazy cirkvi v Starej zmluve, ustanovenie cirkvi, obrazy cirkvi v Novej zmluve, znaky cirkvi, nové hnutia v cirkvi, cirkev a dnešný svet, vybrané kapitoly z dejín cirkvi, iné kresťanské cirkvi, sekty vychádzajúce z kresťanstva, križiacke výpravy, inkvizícia, východná schizma, reformácia, dejiny cirkvi na Slovensku.

Požiadavky na vedomosti a zručnosti

2.2.1 Biblia

- Charakterizovať Bibliu ako živé Božie Slovo.
- Vysvetliť základný pojmový aparát – inšpirácia, kánon, apokryf, Stará zmluva, literárne štýly, exegéza.
- Analyzovať vybrané texty podľa druhu kníh (historické, vyučujúce, prorocké).
- Uviesť príklady uvádzania Božieho slova do života.

2.2.2 Sviatosti

- Vysvetliť obsah pojmu „sviatosť“.
- Poukázať na vzťah Božieho slova a sviatosti.
- Uviesť príklady z Biblie o predobrazoch sviatostí, ich ustanovení Ježišom Kristom.
- Opísať priebeh ich vysluhovania.
- Zdôvodniť, kto a prečo by ich mal prijať.
- Prezentovať osobný vzťah k sviatostiam.
- Zdôvodniť význam organizácie liturgického roku.

2.2.3 Cirkev

- Vysvetliť cirkev v jej duchovnom a viditeľnom rozmere.
- Na základe analýzy Starej zmluvy uviesť predobrazy cirkvi.
- Charakterizovať spôsob založenia cirkvi Ježišom Kristom.
- Uviesť príklady obrazov cirkvi z Biblie.
- Charakterizovať znaky cirkvi a aplikovať ich do konkrétneho života.
- Uviesť príklady nových hnutí v cirkvi a zhodnotiť ich pôsobenie.
- Zhodnotiť postavenie laikov v cirkvi.
- Zaujať vlastný postoj k cirkvi a zhodnotiť jej úlohu pre život.

2.2.4 Vybrané kapitoly z dejín cirkvi

- Opísať z historického hľadiska vybrané kapitoly z dejín cirkvi.
- Analyzovať dôvody vzniku reformácie a jej priebeh.
- Zhodnotiť dosah reformácie a vývoj jednotlivých cirkví po nej.

2.2.5 Iné kresťanské cirkvi, sekty

- Na základe dejinného vývoja vysvetliť príčiny vzniku jednotlivých kresťanských cirkví (pravoslávna cirkev, reformovaná cirkev, anglikánska cirkev, evanjelické cirkvi...).
- Porovnať učenie v iných cirkvách s učením evanjelickej cirkvi.
- Zaujať stanovisko k zblížovaniu sa cirkví v ekumenickom hnutí.
- Navrhnuť svoj prínos pre vytváranie stratenej jednoty.
- Rozlíšiť kresťanské cirkvi od siekt, ktoré vychádzajú z kresťanstva.
- Posúdiť a kriticky zhodnotiť činnosť týchto siekt na Slovensku.

2.3 Život človeka ako odpoveď na lásku Boha k nám

Obsah

Základné morálne kategórie, sloboda človeka, prvotný hriech, osobný hriech, zákon a svedomie, dekalóg.

Požiadavky na vedomosti a zručnosti

2.3.1 Morálka človeka

- Objasniť pojmy etiky a kresťanskej morálky.
- Charakterizovať človeka stvoreného na Boží obraz, veľkosť jeho slobody.
- Analyzovať Gn 2-3,- prvotný hriech, jeho dôsledky.
- Vysvetliť morálnosť ľudských činov.
- Aplikovať toto učenie na konkrétne príklady zo života.
- Predstaviť všeobecne Dekalóg ako boží zákon.

Úpravy cieľových požiadaviek z evanjelického náboženstva pre žiakov so zdravotným znevýhodnením

Evanjelické náboženstvo ako voliteľný maturitný predmet by si mali zvoliť žiaci, ktorí zvládnu cieľové požiadavky v plnom rozsahu.

Požiadavky smerom k úprave cieľových požiadaviek môžu byť len technického charakteru.

žiaci so sluchovým postihnutím

Cieľové požiadavky z evanjelického náboženstva pre túto skupinu žiakov sú totožné s cieľovými požiadavkami pre intaktných žiakov.

žiaci so zrakovým postihnutím

Cieľové požiadavky z evanjelického náboženstva pre túto skupinu žiakov sú totožné s cieľovými požiadavkami pre intaktných žiakov.

žiaci s telesným postihnutím

Cieľové požiadavky z evanjelického náboženstva pre túto skupinu žiakov sú totožné s cieľovými požiadavkami pre intaktných žiakov.

žiaci so špecifickými poruchami učenia

Cieľové požiadavky z evanjelického náboženstva pre túto skupinu žiakov sú totožné s cieľovými požiadavkami pre intaktných žiakov.

žiaci s narušenou komunikačnou schopnosťou

Cieľové požiadavky z evanjelického náboženstva pre túto skupinu žiakov sú totožné s cieľovými požiadavkami pre intaktných žiakov.

žiaci chorí a zdravotne oslabení

Cieľové požiadavky z evanjelického náboženstva pre túto skupinu žiakov sú totožné s cieľovými požiadavkami pre intaktných žiakov.

žiaci s pervazívnymi vývinovými poruchami (s autizmom)

Cieľové požiadavky z evanjelického náboženstva pre túto skupinu žiakov sú totožné s cieľovými požiadavkami pre intaktných žiakov.